บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

Administrators' roles in promoting health promotion school operations of educational establishments in Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2

ธนาภา แซ่เล้า[*] , ธดา สิทธิ์ธาดา[**]
Thanapa Saelao[*], Thada Siththada[**]
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 3) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 48 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 336 คน ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และอดีตผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน รวมจำนวน 5 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างใดอย่างหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับของบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและ รายด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการดำเนินงานผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการประชุมวางแผน และดำเนินการแต่งตั้งคณะดำเนินงานการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งคณะดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วยทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู

นักเรียน บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น จากนั้นมีควรทำข้อตกลง (MOU) ความร่วมมือในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และทักษะสุขภาพ ตลอดจนศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากนั้นดำเนินการนิเทศ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานต่อไป 2) ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน สร้างความตระหนักในการดำเนินงานให้กับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของบุคลากรให้มีความเข้าใจในภาระงานของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อส่งยอดความรู้ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพต่อไป 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคีเครือข่าย เนื่องจากทุกภาคส่วนมีส่วนผลักดันให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างแรงจูงใจ โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการ สภาพแวดล้อม และกิจกรรมต่างๆให้กับนักเรียน ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน รวมถึงชุมชน โดยผู้บริหารคำนึงถึงข้อแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องของสุขภาพจิต สุขภาพกาย สังคม ซึ่งการจัดกิจกรรมที่ควรมีความหลากหลาย กิจกรรมที่เน้นความสนใจและความถนัด เพื่อเปิดโอกาสในการเลือกกิจกรรมที่สนใจโดยไม่มีการบังคับ เพื่อให้เกิดความรู้สึก ทัศนคติเชิงบวก ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ และ 5) ด้านการประเมินผล การประเมินผลเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้บริหารรับรู้ถึงถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ซึ่งบริหารควรมีการประเมินอย่างหลากหลาย เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันถ่วงที รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์และประกาศความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้กับชุมชน ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอกรับทราบ
คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหาร, บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims study the level of the role of administrators in promoting school health promotion operations of educational institutions in the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. For both, compare the role of administrators in promoting school health promotion. To operate health promotion schools of educational institutions in the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2, classified according to the position of the respondents. Additionally, to propose guidelines for developing the role of administrators in promoting the operation of health promotion schools of educational institutions from the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. The sample group for this research includes educational institutions under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2, academic year 2023, totaling 48 places, a total of 336 people. Experts are experts who provide important information, consisting of 1 educational supervisor of the Bangkok Provincial Education Office, 1 educational institution administrator, and 1 former educational institution administrator. Educational supervisor of the area office. Bangkok Primary Education, 1 person, 1 lecturer in Educational Administration, a total of 5 people, selected specifically according to one of the specified criteria. The research tools for this study include questionnaires and interviews. Statistics used in quantitative data analysis include frequency,

percentage, mean, standard deviation, T-test and one-way ANOVA were used for qualitative datausing content analysis. The results of the research according to the objectives found that 1) the level of the role of administrators in promoting the operation of health promotion schools in educational institutions in the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2 is at a high level and each aspect is at a high level. 2) Comparing the role of administrators in promoting the operation of health promotion schools in educational institutions in the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2, when classified by position, it was found that overall they were not different. 3) the guidelines Develop the role of administrators in promoting health promotion School operations of educational institutions in the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2, as follows: 1) Operational planning Educational institution administrators, there should be a planning meeting and proceeded with the appointment of a working group to be a health promotion school. Working group consists of all sectors, including school administrators, teachers, students, educational personnel in the school, parents, communities, etc. Then there should be an agreement (MOU) for cooperation in developing student health so that students are healthy of body, mind and health skills. As well as studying information on the operation of health promotion schools. Then proceed with supervision, continue to follow up and evaluate operations. 2) Operational support Executives, there should promote operational support create, awareness of operations among teachers and all stakeholders. Encourage educational institutions to systematically and continuously operate health promotion schools. Support the development of knowledge and skills of personnel to have an understanding of their own workload, morality and ethics to pass on the knowledge for students and they can continue to live quality lives. 3) Relationship building, there should give importance to building relationships with schools, communities, and network partners. Because every sector is a part in pushing for the operation of health promotion schools to meet the specified goals or objectives. 4) Motivation aspect, there should give importance to creating motivation. Especially providing welfare, environment, and various activities. For students, teachers, all related personnel and including the community. Administrators take into account individual differences in mental health, physical health, and society. Organizing activities should be diverse, for both activities that focus on interests and aptitudes. Provide an opportunity to choose activities of interest without force to create feelings for positive attitude creates, morale and encouragement. Resulting in increased work efficiency and 5) Evaluation, evaluation is a tool that makes management aware of the progress of operations. Budget and resource allocation which management should have a variety of assessments, systematic and continuous. In order to be aware of problems that arise and solve them promptly. Including publicizing and announcing the success of the schools health promotion operations to the community, parents and outsiders.

บทนำ

ในปัจจุบันแนวโน้มของโลกของคนในเมืองมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพสูงขึ้น มีสาเหตุเนื่องจากวิถีชีวิตของคนเมืองต้องใช้ชีวิตแข่งขันกับเวลา เผชิญกับมลภาวะอยู่ทุกวัน มีค่าใช้จ่ายที่สูง กินอาหารที่ไม่เหมาะสม ขาดการออกกำลังกาย สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้คนเมืองเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ผลจากการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพคนเมือง พบว่าคนเมืองส่วนใหญ่ไม่ออกกำลังกาย ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพของตนเอง นอกจากนั้นคนเมืองยังเป็นโรคซึมเศร้า ซึ่งเป็นโรคทางจิตเวชที่เป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สำคัญ เนื่องจากเป็นความเจ็บป่วยทางด้านจิตที่มีความรุนแรง ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและก่อให้เกิดความสูญเสีย ทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประชาชนจึงต้องมีการปรับตัวการใช้ชีวิตในสังคมเมืองที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ เกิดความวิตกกังวลและมีความเครียดนำไปสู่โรคซึมเศร้า (แผนยุทธศาสตร์สภาบันวิจัยระบบสาธารณะสุข พ.ศ. 2565-2569) จากข้อมูลการสำรวจสุขภาพประชากรไทยครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 พบว่าประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่าความชุกของโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ภาวะอ้วน เพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจครั้งที่ 4 เมื่อปี 2552 ความรอบรู้ด้านสุขภาพในภาพรวมของประชาชนทั้งหมด มีระดับความรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติตนและมีแนวโน้มขนาดของปัญหาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศและภูมิภาค หากไม่สามารถสกัดกั้นหรือหยุดยั้งปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้ จะทำให้เกิดการเจ็บป่วยมีภาวะแทรกซ้อน พิการและเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ส่งผลให้ภาระค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพและการสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล (แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มีภารกิจในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุน จัดการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียน ในเขตพื้นที่ 6 สหวิทยาเขต ได้แก่ สหวิทยาเขตวชิรบูรพา สหวิทยาเขตนวมินทร์ สหวิทยาเขตรัชวิภา สหวิทยาเขตภาคีนพวัฒน์ สหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ จากนโยบายด้านความปลอดภัย เน้นให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรด้านการศึกษาและสถานศึกษา ได้รับการดูแลความปลอดภัยทุกรูปแบบ เพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยพัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ ภายใต้แนวทาง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ปลอดภัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน” และมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำและในภาวะชีวิตวิถีใหม่

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า บทบาทผู้บริหารมีผลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพราะการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารสภาพศึกษามีบทบาทอย่างมาก ที่จะพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการและบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย บทบาทของบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อทราบถึงบทบาทของผู้บริหารในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และเป็นข้อมูลในการพัฒนางานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายขององค์การอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน ประจำปีการศึกษา 2566

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, น. 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 48 แห่ง

2. ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 7 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และ 2) ครูผู้สอนจำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 336 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานครจำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และอดีตผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนการดำเนินงาน 2) ด้านสนับสนุนการดำเนินงาน 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ และ 5) ด้านการประเมินผล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษาสูงสุด 4) ตำแหน่งปัจจุบัน และ 5) ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 38 ข้อ จำแนกเป็นจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการดำเนินงาน 2) ด้านสนับสนุนการดำเนินงาน 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ และ 5) ด้านการประเมินผล เป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

3.2 แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา บริหารการศึกษา และระบบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1.1 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

4.1.2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและภาพรวมโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนนโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (บุญชม ศรีสะอาด. 2545, น. 100)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent-samples t-test)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำผลสรุปจากการวิเคราะห์แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ทุกด้านนำไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 และเพศชาย จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 ตามลำดับ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14 รองลงมาคือ อายุ 30-40 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 28.27 ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 22.62 และอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 57

คน คิดเป็นร้อยละ 16.69 ตามลำดับ วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 60.42 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 และระดับปริญญาเอก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 ตามลำดับ ประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 45.24 รองลงมา คือ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 30.65 และมากกว่า 10 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 24.11 ตามลำดับ

2. ระดับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50, S.D. = 0.40) และหากพิจารณา เป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.44) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = 0.39) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.47) และด้านการประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = 0.52) ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ($\overline{X}$ = 4.39, S.D. = 0.48)

3. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

4.1 ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการประชุมวางแผน และดำเนินการแต่งตั้งคณะดำเนินงานการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งคณะดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วยทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น จากนั้นมีควรทำข้อตกลง (MOU) ความร่วมมือในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และทักษะสุขภาพ ตลอดจนศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากนั้นดำเนินการนิเทศ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานต่อไป

4.2 ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน สร้างความตระหนักในการดำเนินงานให้กับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของบุคลากรให้มีความเข้าใจในภาระงานของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อส่งยอดความรู้ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

4.3. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคีเครือข่าย เนื่องจากทุกภาคส่วนมีส่วนผลักดันให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด

4.4 ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างแรงจูงใจ โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการ สภาพแวดล้อม และกิจกรรมต่างๆให้กับนักเรียน ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน รวมถึงชุมชน โดย

ผู้บริหารคำนึงถึงข้อแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องของสุขภาพจิต สุขภาพกาย สังคม ซึ่งการจัดกิจกรรมที่ควรมีความหลากหลาย กิจกรรมที่เน้นความสนใจและความถนัด เพื่อเปิดโอกาสในการเลือกกิจกรรมที่สนใจโดยไม่มีการบังคับ เพื่อให้เกิดความรู้สึก ทัศนคติเชิงบวก ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้

4.5 ด้านการประเมินผลได้แนวทางบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 คือ การประเมินผลเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้บริหารรับรู้ถึงถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ซึ่งบริหารควรมีการประเมินอย่างหลากหลาย เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันถ่วงที รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์และประกาศความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้กับชุมชน ผู้ปกครอง และบุคคลภายนอกรับทราบ

อภิปรายผลการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่น่าสนใจมาอภิปรายผลตามรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระดับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านการสร้างความสัมพันธ์ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมและการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมสุขภาพให้อยู่ดีมีพัฒนาการสมวัย มีหลักประกันความปลอดภัยในการดำรงชีวิตที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ SHI ; School Health Index (2017) ให้มุมมองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสาธารณสุขและโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในร่างกาย สังคม ของนักเรียน เน้นถึงแนวทางด้านสุขภาพของนักเรียน โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย รวมถึงการดูแลสุขภาพทางอารมณ์และร่างกายของนักเรียน ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาศลักษณ์ ภิริยะแสง (2558) ได้ทำการศึกษาสภาพแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สูงสุดได้แก่ ด้านนโยบาย รองลงมาได้แก่ ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน และด้านต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษบา บุญกะนันท์ (2561) ศึกษาวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2) การ

บริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุด และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำมากที่สุด นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siphokazi Kwatubana (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแอฟริกาใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าผู้บริหารเข้าใจบทบาทของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงสุขภาพภายในโรงเรียนโดยไม่คำนึงถึงลักษณะแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและครูผู้สอน มีข้อบกพร่องในการสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siphokazi Kwatubana (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแอฟริกาใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าผู้บริหารเข้าใจบทบาทของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงสุขภาพภายในโรงเรียนโดยไม่คำนึงถึงลักษณะแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และยังสอดคล้องกับนงลักษณ์ ชั่งทรัพย์ (2562) ศึกษาวิจัย การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาพื้นที่การศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาที่มีผู้บริหารเป็นเพศชายกับเพศหญิงมีสภาพและปัญหาไม่แตกต่างกัน สถานศึกษาประเภทโรงเรียนประถมศึกษากับโรงเรียนขยายโอกาสทางการมีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ถ้ามีปัญหาการดำเนินมีความแตกสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีปัญหาสูงกว่าโรงเรียนประถมศึกษา สถานศึกษาที่มีจำนวนครู 1 - 10 คน กลับสถานศึกษาที่มีจำนวนครู 11 คนขึ้นไป มีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน แต่มีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาที่มีจำนวนครูตั้งแต่ 11 คนขึ้นไป มีปัญหาการดำเนินงานสูงกว่าสถานศึกษาที่มีครูตั้งแต่ 1 - 10 คน นอกจากนี้สอดคล้องกับ อนิตฐา สันโดษ (2562) ศึกษาวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่วิทยฐานะและประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกัน

3. จากการสัมภาษณ์ แนวทางบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จากการสัมภาษณ์แนวบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการดำเนินงาน 2) การสนับสนุนการดำเนินงาน 3) การสร้างความสัมพันธ์ 4) การสร้างแรงจูงใจ และ 5) การประเมินผล สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนการดำเนินงาน จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการประชุมวางแผน และดำเนินการแต่งตั้งคณะดำเนินงานการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งคณะดำเนินงานโรงเรียน

ส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วยทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น จากนั้นมีควรทำข้อตกลง (MOU) ความร่วมมือในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และทักษะสุขภาพ ตลอดจนศึกษาข้อมูลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากนั้นดำเนินการนิเทศ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990: 24) ได้ให้ความหมายของคำว่า นักออกแบบและกำหนดทิศทาง หมายถึง เป็นผู้พัฒนาวิสัยทัศน์ ค่านิยม และจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยผู้นำต้องทำกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้คนในสถานการณ์ ตัวผู้นำต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถมองเห็นโอกาสที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาใดๆ โดยการออกแบบวิธีการ ขั้นตอน และรูปแบบของกระบวนการภายในองค์กร ตลอดจนรูปแบบการผลิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาศลักษณ์ ภิริยะแสง (2558) ศึกษาวิจัย แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา ได้แก่ แนวทางนโยบายของโรงเรียน แนวทางการบริหารจัดการในโรงเรียน แนวทางโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน แนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ แนวทางบริการอนามัยโรงเรียน แนวทางสุขศึกษาในโรงเรียน แนวทางโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย แนวทางการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ แนวทางการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม แนวทางการส่งเสริมสุขภาพและบุคลากรในโรงเรียน

3.2 ด้านสนับสนุนการดำเนินงาน จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน สร้างความตระหนักในการดำเนินงานให้กับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของบุคลากรให้มีความเข้าใจในภาระงานของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อส่งยอดความรู้ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของ สมพิศ โห้งาม (2553: 41) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน เป็นผู้บริหารในกรณีนี้จะแสดงความเป็นกันเองให้ความเอาใจใส่ให้ความสนใจกับผู้ใต้บังคับบัญชา สนับสนุนให้งานบรรลุเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาศลักษณ์ ภิริยะแสง (2558) ศึกษาวิจัย แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา ได้แก่ แนวทางนโยบายของโรงเรียน แนวทางการบริหารจัดการในโรงเรียน แนวทางโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน แนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ แนวทางบริการอนามัยโรงเรียน แนวทางสุขศึกษาในโรงเรียน แนวทางโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย แนวทางการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ แนวทางการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม แนวทางการส่งเสริมสุขภาพและบุคลากรในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siphokazi Kwatubana (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแอฟริกาใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าผู้บริหารเข้าใจบทบาทของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงสุขภาพภายในโรงเรียนโดยไม่คำนึงถึงลักษณะแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนี้สอดคล้องกับ บุษบา บุญกะนันท์ (2561) ศึกษาวิจัย รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้รับอิทธิพล

ทางตรงจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุดและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำมากที่สุด

3.3 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคีเครือข่าย เนื่องจากทุกภาคส่วนมีส่วนผลักดันให้การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาศลักษณ์ ภิริยะแสง (2558) ศึกษาวิจัย แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา ได้แก่ แนวทางนโยบายของโรงเรียน แนวทางการบริหารจัดการในโรงเรียน แนวทางโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน แนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ แนวทางบริการอนามัยโรงเรียน แนวทางสุขศึกษาในโรงเรียน แนวทางโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย แนวทางการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ แนวทางการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม แนวทางการส่งเสริมสุขภาพและบุคลากรในโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Mintzberg (1793: 64) ได้ให้ความหมายของคำว่า การสร้างความสัมพันธ์ หมายถึง บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ (liaison) ด้วยสถานภาพทำให้ผู้บริหารสามารถแสดงบทบาทการติดต่อกับผู้บริหารระดับเดียวกัน บุคคล หรือกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ผู้บริหารต้องพัฒนาเครือข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของตน ด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ผู้บริหารต้องใช้เวลากับการดำเนินงานตามบทบาท

3.4 ด้านการสร้างแรงจูงใจ จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างแรงจูงใจ โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการ สภาพแวดล้อม และกิจกรรมต่างๆให้กับนักเรียน ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน รวมถึงชุมชน โดยผู้บริหารคำนึงถึงข้อแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องของสุขภาพจิต สุขภาพกาย สังคม ซึ่งการจัดกิจกรรมที่ควรมีความหลากหลาย กิจกรรมที่เน้นความสนใจและความถนัด เพื่อเปิดโอกาสในการเลือกกิจกรรมที่สนใจโดยไม่มีการบังคับ เพื่อให้เกิดความรู้สึก ทัศนคติเชิงบวก ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ คณะกรรมการข้าราชการครู (2551: 26) ได้เสนอการสร้างแรงจูงใจ ขวัญและกำลังใจ คือ บทบาทหน้าที่ในการสร้างขวัญกำลังใจและความสุขในการทำงานให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siphokazi Kwatubana (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในแอฟริกาใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าผู้บริหารเข้าใจบทบาทของตนเองในการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างไร ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงสุขภาพภายในโรงเรียนโดยไม่คำนึงถึงลักษณะแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษบา บุญกะนันท์ (2561) ศึกษาวิจัย รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุด และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำมากที่สุด 3) รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.5 ด้านการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้บริหารรับรู้ถึงถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ซึ่งบริหารควรมีการประเมินอย่าง

หลากหลาย เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันถ่วงที รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์และประกาศความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้กับชุมชน ผู้ปกครองและบุคคลภายนอกรับทราบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาศลักษณ์ ภิริยะแสง (2558) ศึกษาวิจัย แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา ได้แก่ แนวทางนโยบายของโรงเรียน แนวทางการบริหารจัดการในโรงเรียน แนวทางโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน แนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ แนวทางบริการอนามัยโรงเรียน แนวทางสุขศึกษาในโรงเรียน แนวทางโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย แนวทางการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ แนวทางการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม แนวทางการส่งเสริมสุขภาพและบุคลากรในโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวทางของ Aida Elbanna (2021: 122) ได้ให้ความหมายของคำว่า การกำกับ และติดตามผล หมายถึง การติดตาม ดูแลบุคลากร องค์ประกอบสำคัญของการบริหารคือความสามารถในการจัดระเบียบของงานและตรวจสอบภาระงานของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ควรนำแนวพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการดำเนินงาน 2) การสนับสนุนการดำเนินงาน 3) การสร้างความสัมพันธ์ 4) การสร้างแรงจูงใจ และ 5) การประเมินผลไปกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.2.1 นำแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ไปจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อไป

1.2.2 นำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง สร้างความตระหนักในการดำเนินงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน

1.2.3 ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย แนวทางบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา ในกลุ่มเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาให้เหมาะสม ครอบคลุมและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

2.3 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่มีผลต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสำกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.** กรุงเทพ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กระทรวงสาธารณสุข. (2559). **แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.

จันทรานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

ตะวัน สาดแสง. (2548). **สร้างคนสร้างองค์การ : คัมภีร์เพิ่มทักษะการบริหาร** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอเชียเพรส.

เต็มศิริ เฉลาพักตร์. (2552). การพัฒนาครูผู้บริหารุคลากรทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษาและวิทยฐานะ. ใน **โครงการสัมมนาทางวิชาการ** (น. 116-117). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท

นงลักษณ์ ชั่งทรัพย์. (2562). **การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาพื้นที่การศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง.** (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). อยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏอยุธยา.

บุษบา บุญกะนันท์. (2561). **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษา.** (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บวร งานศิริอุดม. (2549). **โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พัฒนารูปแบบได้อย่างไร.** ราชบุรี:ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 1.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพ: บริษัทพิมพ์ดี.

ประยงค์ เนาวบุตร. (2555). **การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในนโยบายการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประเสริฐ แย้มกลิ่นฟุ้ง และคนอื่นๆ. (2544). **สังคมและวัฒนธรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 9).กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.ยุวดี นามนิล. (2564). **บทบาทของผู้บริหารต่อการบริหารงานบุคลากรยุคดิจิทัลของสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ลายุ วนเจริญ. (2559). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2**. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วริญญาภัทร์ สุภาศิริธนานนท์. (2563). **บทบาทผู้บริหารกับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล. (2561). การสร้างเสริมสุขภาพในสถานศึกษา. **วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ, 11**(2),1-11.

วิลาศลักษณ์ ภิริยะแสง. (2558). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์**. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

วิภาพรรณ เนตรอนงค์. (2562). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนกลุ่มศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. **วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา, 2**(2), 50-70.

วุฒิไกร เลื่อนแป้น. (2547). **บทบาทของผ้บูริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจดัแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วัชราภรณ์ สาระวัน. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 13**(2), 20-29.

ศรินยา จันทสุทธิบวร. (2542). **บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท.** (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เศาวนิต เศาณานนท์. (2542). **ภาวะผู้นำ**. นครราชสีมา: พิมพ์ลักษณ์.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). **แนวทางการปฏิรูปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2564). **ร่างแผนยุทธศาสตร์สถาบันวิจัยระบบสาธารณะสุข พ.ศ. 2565-2569**. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

สนธยา พลศรี. (2545). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สมพิศ โห้งาม. (2553). **การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสติวดิโอ.

สุครไทย กรมลี. (2561). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต2. **วารสารมหาวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 7**(2), 213-229.

สุพล วังสินธ์. (2542). รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. **วารสารวิชาการ, 15(9),** 33-36.

อนิตฐา สันโดษ. (2562). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ลพบุรี:มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

อาคม วัดไธสง. (2547). **หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อุศณีย์ โพธิสุข. (2543). กลยุทธ์ทางการศึกษา : ผู้เรียนสำคัญที่สุด. **วารสารวิชาการ,** 2(12), 34.

อำพล จินดาวัฒนะ. (2550). **โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ.** สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2565, จาก http://hps.anamai.go.th